

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 26.06.2025 nr 1-6/3198-1,
SIM/25-0698/-1K
Meie 12.09.2025 nr 1.1-11/2983-2

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus

Austatud siseminister

Rahandusministeerium kooskõlastab välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse
eelnou järgmiste märkustega.

- 1) Eelnõu kohaselt antakse rahvusvahelise kaitse ja ajutise kaitse alusel elamisloa
taotlejale õigusabi riigi õigusabi seaduses sätestatud korras, arvestades käesolevas
seaduses sätestatud erisusi.

Riigi õigusabi seaduse § 25 lõike 3 järgi võib kohus riigi õigusabi saaja majandusliku
seisundi või maksevõime olulise muutumise korral riigi õigusabi saaja või
Rahandusministeeriumi või tema valitsemisalas oleva valitsusasutuse taotlusel RÕS §
14 lõigetes 1–3 või § 13 lõikes 5 nimetatud asjaolusid arvestades muuta enne
õigusteenuse osutamist kindlaksmääratud riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse
ulatust või hüvitamise korda. Märkime, et Rahandusministeeriumi poolt ei ole viidatud
säte täidetav, kuna Rahandusministeeriumil ei ole puutumust ega juurdepääsu teabele
riigi õigusabi saaja majandusliku seisundi või maksevõime muutumise kohta.

- 2) Eelnõu §-ga 92 täiendatakse kriminaalmenetluse seadustikku §-iga 126¹⁹ (Euroopa
Liidu infosüsteemide andmete töötlemine). Viidatud paragrahvi lõike 2 kohaselt on
Euroopa Liidu infosüsteemide andmeid lubatud töödelda üksnes kriminaalmenetluse
seadustiku § 489⁶ lõike 1 punktides 1–21 ja 23–32 nimetatud kuriteo puhul.
Seletuskirjas tuleks märkida ära kõik karistusseadustiku paragrahvid, mis nimetatud
loetelu alla kuuluvad, et ei tekiks vaidlust kas maksupettus või aktsiiskaupade
ebaseaduslik käitlemine on pettused kriminaalmenetluse seadustiku § 489⁶ punkti 8
mõttes. Palume seega seletuskirjas avada kindlasti pettuste määratlus Euroopa
ühenduste 26. juuli 1995. aasta Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni
tähenduses.

Analoogse ettepaneku tegime ka politsei ja piirivalve seaduse muutmise ning sellega
seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule
(<https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/b526fe9d-7efa-41aa-ace9-9e762ee2b15a>), mille seletuskirja täiendati järgmise selgitusega: "*Eelnõuga määratud
ametiasutustest on uurimisasutused oma pädevuse piires PPA, KAPO, MTA,*

Rahapesu Andmebüroo ja KeA. KAPO ja VLA on julgeolekuasutused. Mõlema julgeolekuasutuse teabe kogumise ja töötlemise ülesanded ja tegevussuunad kannavad muu hulgas terrorismi ennetamise ja tõkestamise eesmärki ning neil peaks olema õigus taotleda luba teha terroriakti või muu raske kuriteo ennetamiseks, avastamiseks või uurimiseks päringuid ETIAS-e kesksüsteemis salvestatud andmetes. Muud rasked kuriteod hõlmavad ka riigivastaseid süütegusid, mis kuuluvad nõukogu raamotsuse 2002/584/JSK artikli 2 lõikes 2 osutatud kategooriasse „sabotaaž“. Keskkonnaministri 30. septembri 2020. aasta määruse nr 47 „Keskkonnaameti põhimäärus“ § 7 lõike 2 punkti 12 kohaselt teostab KeA riiklikku järelevalvet, ennetab ja menetleb süütegusid ning kohaldab riiklikku sundi. Keskkonnavastased süüteod on karistusseadustiku 20. peatükis ja nende hulgas on ka ETIAS-e määruse artikli 3 lõike 1 punktide 16 vastavad süüteod. Selle punkti järgi on raske kuritegu õigusrikkumine, mis vastab ühele nõukogu raamotsuse 2002/584/JSK artikli 2 lõikes 2 osutatud õigusrikkumistest või on sellega samaväärne, kui selle eest karistatakse liikmesriigi õiguses vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt kolm aastat.

MTA pädevusse kuulub karistusseadustiku §-des 375, 376, 376¹, 376², 389¹ ja 391 nimetatud kuritegude ennetamine, avastamine ja uurimine. Nende süütegude eest karistatakse riiklikus õiguses vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt kolm aastat. Seetõttu peaks MTA-l olema õigus taotleda luba teha nende süütegude ennetamiseks, avastamiseks ja uurimiseks päringuid ETIAS-sse.

Nõukogu raamotsuses 2002/584/JSK loetletud õigusrikkumised on võetud Eesti õigusesse üle KrMS-i § 489⁶ lõikes 1 ja selles toodud teod on kriminaliseeritud ka Eesti õiguskorras. KrMS-i § 489⁶ lõikes 1 loetletud kuritegude ennetamine, avastamine või uurimine on eespool nimetatud asutuste ülesanne ja seetõttu on eelnõuga antud neile õigus taotleda luba teha päringuid ETIAS-e kesksüsteemis salvestatud andmetes.

Paragrahvi 7⁶⁶ lõike 1 kohaselt kuulub ETIAS-e keskne juurdepääsupunkt PPA koosseisu ja sama paragrahvi lõike 2 järgi on PPA ka määratud ametiasutus, kellel on õigus taotleda ETIAS-e keskselt juurdepääsupunktilt luba teha päringuid ETIAS-e kesksüsteemis salvestatud andmetes.

ETIAS-e määruse artikli 29 lõike 2 kohaselt võivad juhul, kui liikmesriigi õigus seda lubab, määratud ametiasutus ja keskne juurdepääsupunkt kuuluda samasse organisatsiooni, kuid keskne juurdepääsupunkt peab oma ETIAS-e määrusest tulenevate ülesannete täitmisel tegutsema määratud ametiasutusest täiesti sõltumatult. Keskne juurdepääsupunkt on määratud ametiasutusest eraldiseisev ja ei saa sellelt juhiseid kontrollimise tulemuste kohta, vaid kontrollib sõltumatult."

Palume sarnaselt täiendada ka eelnõu seletuskirja.

- 3) Eelnõu rakendamisega kaasnevad märkimisväärsed kulud, mis on välja toodud seletuskirja erinevates mõju kirjeldavates peatükkides. Näiteks on punktis 6.1.2.1 toodud tabelis nr 5 välja vajaliku kohtupersonali kulud juuni 2026-2029 ning katteallika kohta märgitud, et kohtu personali värbamiseks on vajalik eraldada eelarvevahendid riigieelarvest. Kohtunike värbamine kehtestatakse justiits- ja

digiministri määrusega ja palgad määratakse kõrgemate riigiteenistujate ametipalkade seadusega (KRAPS). Seega ei ole kohane seaduseelnõu seletuskirja tuua katteallikana riigieelarve, vaid tuleb lahti kirjutada, kuidas Justiits- ja Digiministeerium planeerib katta vajalikud kulud kohtupersonali värbamiseks.

Eelnõu rakendamisega kaasnevad kohustused kohaliku omavalitsuse üksustele (KOV), mis toob kaasa lisavajadusi eelarvele. Eelnõu seletuskirjast ei tule välja, kelle eelarvest planeeritakse KOVile kaasnevad lisakulud eraldada. Kui vajaminev raha on juba varasemalt taoliste ülesannete lahendamiseks riigieelarves eraldatud siis tuleb see ka välja tuua. Näiteks, millised teenused on kaetud toetusfondis või tasandusfondis olevatest vahenditest ja millised ülesandeid planeeritakse lisaks ning vajavad täiendavat ressurssi. Kaasnevate ülesannetega tekkivad lisavajadused on vaja täpsemalt lahti kirjutada, kuidas ja kelle eelarvest eraldatakse vajaminevad vahendid.

Juhime tähelepanu, et seaduse vastu võtmisega ei saa tekkida n-ö automaatseid lisakulusid riigieelarvele. Siduvate rahaliste otsuste tegemine on koondatud riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve protsessi, kus kõrvutatakse riigi kõik rahalised võimalused ja vajadused. Arvestades riigi rahalist seisu ja võimalust, et lisavahendeid ei eraldata, tuleb kulud katta asutuse enda vahenditest.

Eelnõu seletuskirja punktis 7 on välja toodud muudatuste rakendamisega kaasnevad kulud Siseministeeriumi valitsemisalale ja õiguskantslerile. Teistele riigiasutustele kaasnevaid kulusi pole välja toodud. Eelnõust nähtuvalt tekib seaduse rakendamisel lisaks kulusid ka teistele asutustele, mida aga täpsemalt (koos katteallikatega) pole välja toodud (nt kohanemisprogrammi sihtgrupi laiendamine, andmekogude arendamine, lisapersonali värbamine kohtutes).

Palume eelnõu seletuskirja viia sisse täiendused neis punktides, kus on ette nähtud, et eelarvelised vahendid eraldatakse riigieelarvest, tuua välja arvestuse alused ja katteallikad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Anneli Valgma 5885 1315
anneli.valgma@fin.ee

Marju Saar 5885 1438
marju.saar@fin.ee

Agnes Peterson 58851301
Agnes.Peterson@fin.ee